

Dariusz Góra

Zachorowalność na wybrane nowotwory złośliwe w 2015 roku na terenie Bielska-Białej

Analysis of selected malignant tumours in Bielsko-Biala in the year 2015

Wydział Nauk Przyrodniczych, Uniwersytet Śląski, Sosnowiec, Polska

Adres do korespondencji: Dariusz Góra, Iłownica 75, 43-394 Rudzica, tel.: +48 507 194 677, e-mail: darczekg@op.pl

Streszczenie

Wstęp: W Polsce w 2015 roku zarejestrowano 163 281 nowych zachorowań na nowotwory złośliwe, przy czym u mężczyzn liczba ta wynosiła 81 649, a u kobiet 81 632. W województwie śląskim odnotowano 19 180 nowych zachorowań – 9567 u mężczyzn i 9613 u kobiet (liczby bezwzględne). W 2015 roku w Beskidzkim Centrum Onkologii – Szpitalu Miejskim im. Jana Pawła II wśród mężczyzn zarejestrowano ogółem 430 przypadków zachorowań na nowotwory złośliwe, a wśród kobiet 403. **Cel pracy:** W niniejszym artykule przedstawiono zachorowalność na wybrane nowotwory złośliwe u mieszkańców Bielska-Białej, którzy byli hospitalizowani we wskazanym szpitalu w 2015 roku. **Materiał i metody:** Otrzymano dane statystyczne pochodzące z Beskidzkiego Centrum Onkologii – Szpitala Miejskiego im. Jana Pawła II w Bielsku-Białej w postaci rocznego sprawozdania za 2015 rok. Dokonano analizy statystycznej nowotworu złośliwego sutka, jądra i gruczołu krokowego. **Wyniki i omówienie:** W 2015 roku w Beskidzkim Centrum Onkologii – Szpitalu Miejskim im. Jana Pawła II w Bielsku-Białej odnotowano wśród mężczyzn 7 zachorowań na nowotwór złośliwy jądra i 80 na gruczoł krokowy. U kobiet zarejestrowano 90 zachorowań na nowotwór złośliwy piersi i był to najczęstszy nowotwór odnotowany w omawianym szpitalu. Zdecydowana większość zarejestrowanych zachorowań na nowotwory różnego typu występuje w grupie osób po 60. roku życia, i to zarówno wśród mężczyzn, jak i wśród kobiet. **Wnioski:** Zarówno w Polsce, jak i na świecie nowotwory stanowią poważny problem zdrowotny. Jest to druga przyczyna zgonów ogółem i pierwsza u osób przed 65. rokiem życia w Polsce. Analiza danych wykazała, że na terenie Bielska-Białej nowotwory piersi i gruczołu krokowego należą do najczęstszych nowotworów złośliwych.

Słowa kluczowe: epidemiologia nowotworów, choroba nowotworowa, nowotwór prostaty

Abstract

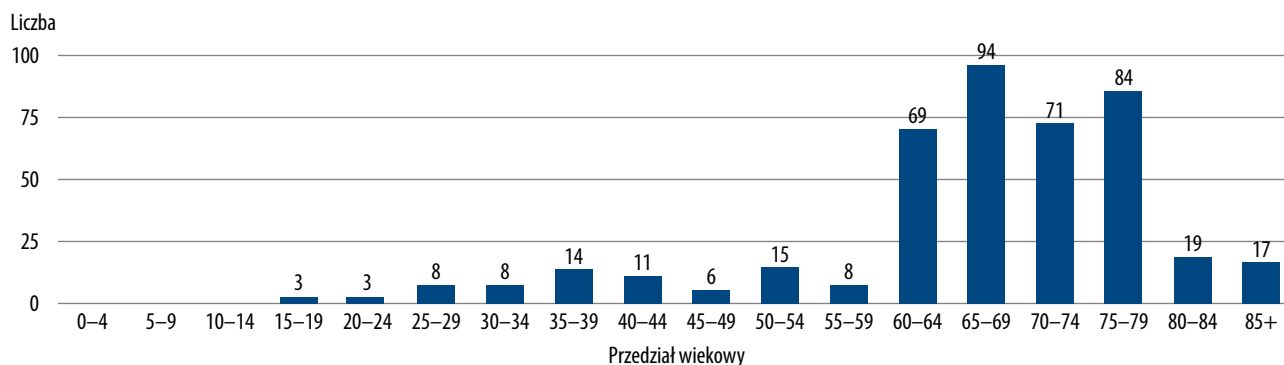
Introduction: In 2015, 163,281 new cases of malignant tumours were registered in Poland, with 81,649 cases in men and 81,632 cases in women. In the province of Silesia, there were 19,180 new cases: 9,567 in men and 9,613 in women (absolute numbers). In the Beskid Oncology Centre – John Paul II Municipal Hospital, there were 430 cases of malignant tumours in men and 403 in women. **Aim of the study:** This study presents the incidence of selected malignant neoplasms among the residents of the city of Bielsko-Biala, who were hospitalised in the above mentioned hospital in 2015. **Material and methods:** Statistical data in the form of the annual report for 2015 were received from the Beskid Oncology Centre – John Paul II Municipal Hospital in Bielsko-Biala, Poland. The statistical analysis concerned breast cancer, testicular cancer and prostate cancer. **Results and discussion:** In the Beskid Oncology Centre – John Paul II Municipal Hospital in Bielsko-Biala, there were 7 cases of malignant testicular cancer and 80 cases of prostate gland carcinoma in 2015. In women, there were 90 malignant breast cancer cases, and it was the most frequent cancer in the discussed hospital. The vast majority of the reported cancers of various types occurred in the group of people, both men and women, over 60 years of age. **Conclusions:** Cancer is a serious health problem in both Poland and worldwide. In Poland, cancer is the second cause of death in general and the first cause of death among patients at the age below 65 years. The analysis of the data showed that, in the city of Bielsko-Biala, cancers of the breast and prostate gland belong to the group of the most common malignant tumours.

Keywords: epidemiology of cancer, neoplasm, prostate cancer

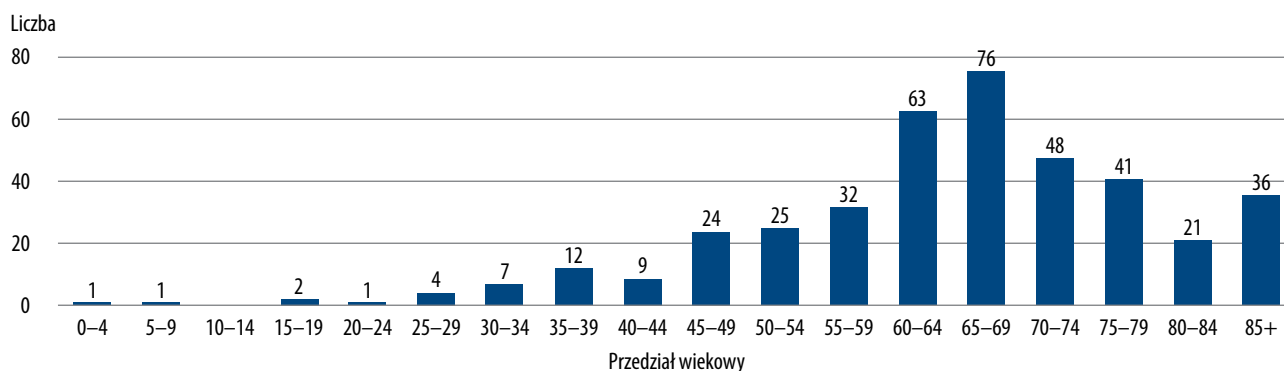
WSTĘP

W Polsce w 2015 roku zarejestrowano 163 281 nowych zachorowań na nowotwory złośliwe, przy czym u mężczyzn liczba ta wynosiła 81 649, a u kobiet 81 632. W województwie śląskim odnotowano 19 180 nowych zachorowań – 9567 u mężczyzn i 9613 u kobiet (liczby bezwzględne).

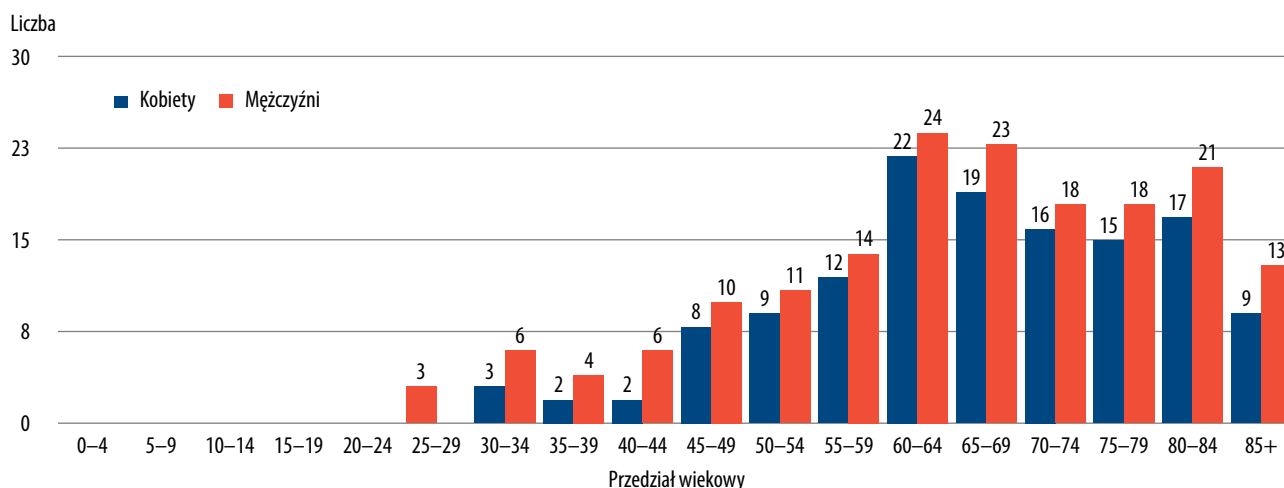
W Polsce każdego roku rejestruje się blisko 155 000 zachorowań na nowotwory złośliwe i około 96 000 zgonów z tego powodu. W województwie śląskim rocznie umiera około 15 000 osób. W 2015 roku w Beskidzkim Centrum Onkologii – Szpitalu Miejskim im. Jana Pawła II wśród mężczyzn zarejestrowano ogółem 430 przypadków zachorowań na nowotwory złośliwe, a u kobiet 403 (ryc. 1, 2). Wśród mężczyzn odnotowano 171 zgonów,

Ryc. 1. Zachorowalność na nowotwory złośliwe u mężczyzn – 2015 rok (opracowanie własne na podstawie danych z 13 września 2018 r. uzyskanych z Beskidzkiego Centrum Onkologii)

Rys. 2. Zachorowalność na nowotwory złośliwe u kobiet – 2015 rok (opracowanie własne na podstawie danych z 13 września 2018 r. uzyskanych z Beskidzkiego Centrum Onkologii)

Ryc. 3. Porównanie liczby zgonów wśród kobiet i mężczyzn – 2015 rok (opracowanie własne na podstawie danych z 13 września 2018 r. uzyskanych z Beskidzkiego Centrum Onkologii)

a wśród kobiet 134 (dane orientacyjne z 13 września 2018 roku) (ryc. 3).

W Polsce codziennie około 300 osób dowiaduje się, że ma chorobę nowotworową. Polska jest państwem europejskim, który cechuje się niską zachorowalnością, ale jednocześnie wysoką umieralnością z powodu występowania nowotworów złośliwych w porównaniu z innymi krajami Unii Europejskiej⁽¹⁾.

CEL PRACY

W niniejszej pracy przedstawiono zachorowalność na wybrane nowotwory złośliwe mieszkańców Bielska-Białej, którzy byli hospitalizowani w Beskidzkim Centrum Onkologii – Szpitalu Miejskim im. Jana Pawła II w 2015 roku.

MATERIAŁ I METODY

Przeprowadzono analizę danych dotyczących występowania nowotworów złośliwych, pochodzących z Beskidzkiego Centrum Onkologii – Szpitala Miejskiego im. Jana Pawła II w Bielsku-Białej, w postaci rocznego sprawozdania – dane te były gromadzone przez pracowników szpitala i dotyczyły występowania rodzaju nowotworu oraz płci chorych.

Dane dotyczące poszczególnych nowotworów złośliwych (według ich umiejscowienia i wieku chorych) wyodrębniono w grupach z podziałem na płeć chorych, uwzględniając następujące okresy: dzieciństwo, młodzież, wiek dojrzały, wiek dorosły oraz starczy.

Dokonano analizy statystycznej dotyczącej nowotworów złośliwych sutka, jądra i gruczołu krokowego. Opierając się na danych pochodzących ze szpitala, sporządzono odpowiednie ryciny i tabele na podstawie zebranych informacji.

WYNIKI I OMÓWIENIE

Raki jądra stanowią 1–2% wszystkich nowotworów złośliwych u mężczyzn i 4–10% nowotworów układu moczowego. Obserwuje się trzy szczyty zachorowalności: w wieku dziecięcym, w przedziale 20–40 lat oraz około 60. roku życia. W grupie wiekowej 20–35 lat są to najczęstsze nowotwory u mężczyzn. Średnia wieku chorych wynosi 25 lat. W 1–3% przypadków nowotwór rozwija się w obu jądrach. Około 90–95% nowotworów wywodzi się z komórek zarodkowych lub rozrodczych, a 5% – z komórek zrębu lub z komórek Leydiga⁽²⁾. Liczba zarejestrowanych nowych zachorowań na raka jądra w Polsce w 2015 roku wynosiła 1100,

Miejsce występowania nowotworu złośliwego u mężczyzn – rok 2015	Dzieciństwo (okres od około 4. do 14. roku życia)	Młodzież (okres od około 15. do 19. roku życia)	Wiek dojrzały (okres od około 20. do 34. roku życia)	Wiek dorosły (okres od około 35. do 64. roku życia)	Wiek starczy (okres powyżej 65. roku życia)
Wargi					2
Nasada języka			1		1
Nieokreślone części języka			1	2	1
Dno jamy ustnej				1	
Podniebienie					1
Migdałek podniebienny				3	2
Wątroba i przewody żółciowe					2
Jelito grube				8	23
Przełyk				5	7
Żołądek				8	19
Zgięcie esiczo-odbytnicze				2	1
Odbytnica				5	9
Odbyt i kanał odbytu					4
Trzustka				2	8
Krtani				5	6
Oskrzela i płuca			4	15	42
Serce, śródpiersie i opłucna			1		5
Czerniaki				1	4
Inne nowotwory złośliwe skóry		1	4	19	42
Tkanka łączna i tkanki miękkie					2
Prącie					2
Gruczoł krokowy				21	66
Jądro		2	6	3	3
Nerka oprócz miedniczki nerkowej				3	3
Pęcherz moczowy				6	9
Mózg				2	11
Tarczycy				1	2
Wtórne nowotwory węzłów chłonnych				6	6
Nieznane umiejscowienie				3	1
Inne			2	2	1
Razem	0	3	19	123	285

Tab. 1. Zachorowania na nowotwory złośliwe u mężczyzn wg umiejscowienia i wieku. Bielsko-Biała – 2015 rok

a województwie śląskim 96 (liczby bezwzględne). Liczba zarejestrowanych zgonów z powodu nowotworów jądra w Polsce w 2015 roku wynosiła 129, a województwie śląskim 13 (liczby bezwzględne)⁽³⁾. Na terenie omawianego szpitala liczba nowych zachorowań wynosiła 14 (tab. 1) i w porównaniu z 2012 rokiem zwiększyła się o 8. Najskuteczniejszą profilaktyką nowotworu jądra jest samobadanie.

Rak gruczołu krokowego stanowi poważny problem zdrowotny, dotyczący całej męskiej populacji na świecie. Jest drugim pod względem częstości występowania, po raku jelita grubego, nowotworem u mężczyzn^(4,5). Zachorowalność na raka prostaty stopniowo wzrasta i staje się coraz poważniejszym problemem medycznym oraz ekonomicznym całego świata. Dane światowe z 2012 roku dotyczące zachorowalności na ten typ nowotworu pokazują, że na raka prostaty choruje 1,1 mln mężczyzn, co stanowi 15% nowotworów diagnozowanych u mężczyzn, w tym prawie 70% przypadków (759 tys.) odnotowuje się w krajach lepiej rozwiniętych. Częstość występowania raka prostaty jest najwyższa w Australii i Nowej Zelandii oraz Ameryce Północnej (111,6 i 97,2/100 tys.), a najniższa w populacjach azjatyckich południowo-wschodniej i centralnej Azji (10,5 i 4,5/100 tys.). W 2012 roku 60% szacowanych nowych

zachorowań na raka prostaty i 41% zgonów miało miejsce w Europie i Ameryce Północnej. Śmiertelność z powodu raka prostaty jest najwyższa w krajach zamieszkiwanych przez populację czarną, głównie na Karaibach oraz w części Afryki Subsaharyjskiej. W Europie wysoka śmiertelność występuje w krajach nordyckich⁽⁶⁾.

Liczba zarejestrowanych nowych zachorowań na raka gruczołu krokowego w Polsce w 2015 roku wynosiła 14 211, a w województwie śląskim 1622 (liczby bezwzględne). Liczba zarejestrowanych zgonów z powodu nowotworu gruczołu krokowego w Polsce w 2015 roku wynosiła 4876, a w województwie śląskim 570 (liczby bezwzględne)⁽³⁾.

Na terenie omawianego szpitala liczba nowych zachorowań wynosiła 87 (tab. 1) i w porównaniu z 2012 rokiem zwiększyła się o 59.

Czynnikami ryzyka rozwoju raka prostaty są głównie palenie tytoniu, nadwaga, nadmierne spożywanie alkoholu i złe nawyki żywieniowe.

Rak piersi to najczęściej występujący u kobiet nowotwór złośliwy, który stanowi główną przyczynę zgonów z powodu nowotworów złośliwych w Europie i na świecie. Obecnie rak piersi stanowi 25% rozpoznań onkologicznych ustalanych u kobiet na świecie⁽⁷⁾. Ocenia się, że w ciągu najbliższych

Miejsce występowania nowotworu złośliwego u kobiet – rok 2015	Dzieciństwo (okres od około 4. do 14. roku życia)	Młodzież (okres od około 15. do 19. roku życia)	Wiek dojrzawy (okres od około 20. do 34. roku życia)	Wiek dorosły (okres od około 35. do 64. roku życia)	Wiek starczy (okres powyżej 65. roku życia)
Wargi					1
Nieokreślone części języka				1	
Podniebienie				1	1
Migdałek podniebienny					1
Część ustna gardła				1	
Część nosowa gardła					2
Żołądek				2	7
Jelito cienkie					1
Jelito grube				2	10
Zgięcie esiczo-odbytnicze				3	3
Odbytnica			1	13	6
Wątroba i przewody żółciowe					2
Trzustka			1	3	5
Krtani				2	2
Oskrzela i płuca			1	11	12
Czerniaki			2	1	3
Inne nowotwory złośliwe skóry		1	1	27	71
Sutek			2	47	41
Szyjka macicy				6	2
Trzon macicy				8	21
Jajnik				12	9
Nerka oprócz miedniczki nerkowej	1			2	4
Miedniczka nerkowa				2	
Pęcherz moczowy				3	4
Tkanka łączna i tkanki miękkie				1	
Mózg	1			2	4
Tarczycy			2	11	6
Wtórne nowotwory węzłów chłonnych			1	2	1
Nieznane umiejscowienie			1	1	1
Inne		1		1	2
Razem	2	2	12	165	222

Tab. 2. Zachorowania na nowotwory złośliwe u kobiet wg umiejscowienia i wieku. Bielsko-Biała, 2015 rok

10 lat liczba kobiet, które zachorują na raka piersi, przekroczy 20 000 rocznie⁽⁸⁾. Na świecie w 2012 roku odnotowano 1 677 000 zachorowań na ten rodzaj nowotworu. W tym samym roku z powodu raka piersi zmarło 522 000 kobiet. W krajach Unii Europejskiej w 2012 roku chorobowość wyniosła 1 467 000, natomiast zachorowania dotyczyły 367 000 kobiet, a zgony nastąpiły u 91 000 chorych⁽⁷⁾. W Polsce w 2015 roku zarejestrowano 18 106 nowych zachorowań na raka piersi, a w województwie śląskim 2140 (liczby bezwzględne). Zgonów spowodowanych zachorowaniami na ten rodzaj nowotworu było 6493, a w województwie śląskim 892 (liczby bezwzględne)⁽³⁾.

Każdego roku rejestruje się w Polsce blisko 11 tys. nowych zachorowań na nowotwory złośliwe piersi i liczba ta stale rośnie. Liczba zachorowań i zgonów w kolejnych latach systematycznie się powiększa⁽⁹⁾.

Najbardziej jednak narażone są kobiety po 60. roku życia, u których nowotwór ten stanowi największy odsetek zachorowań. W omawianym szpitalu w 2015 roku zdiagnozowano 90 przypadków zachorowań na raka piersi, w tym 2 zachorowania do 34. roku życia, 47 zachorowań pomiędzy 35. a 64. rokiem życia i 41 zachorowań po 65. roku życia (tab. 2). W 2016 roku w porównaniu z rokiem 2012 liczba nowych zachorowań zwiększyła się o 39. W większości odnotowanych przypadków etiologia tego nowotworu nie jest znana. Badania wykazują, że co 4. nowo rozpoznany nowotwór złośliwy u kobiet to rak piersi⁽¹⁰⁾.

Aby zminimalizować ryzyko zachorowania na raka piersi, należy wykonywać samobadanie piersi, poddawać się badaniu ultrasonograficznemu lub mammografii.

Zdecydowana większość odnotowanych zachorowań na nowotwory złośliwe różnego typu występuje w grupie osób po 60. roku życia⁽⁵⁾. W Beskidzkim Centrum Onkologii – Szpitalu Miejskim im. Jana Pawła II w 2015 roku liczba zachorowań u osób pomiędzy 60. a 64. rokiem życia wynosiła 71, natomiast w przedziale wiekowym 65–69 lat wzrosła do 91. W przypadku kobiet pomiędzy 60. a 64. rokiem życia liczba zachorowań wynosiła 63, a pomiędzy 65. a 69. rokiem życia również wykazywała tendencję wzrostową i wynosiła 76.

Odsetek odnotowanych zgonów wśród pacjentów hospitalizowanych w 2015 roku w omawianej placówce jest w każdym przedziale wiekowym większy u mężczyzn niż u kobiet. Największą liczbę zgonów zarówno wśród mężczyzn, jak i wśród kobiet zarejestrowano w przedziale między 60. a 64. rokiem życia i wynosiła ona odpowiednio 24 i 22 (ryc. 3). Wkrótce nowotwory złośliwe staną się pierwszą przyczyną zgonów wśród mężczyzn i kobiet przed ukończeniem 65. roku życia. Do 2025 roku w Polsce spodziewany jest dalszy wzrost zachorowań na nowotwory złośliwe – szacuje się, że u mężczyzn będzie ich 90 000, a u kobiet 80 000⁽¹¹⁾.

WNIOSKI

Polska należy do krajów, których wyniki leczenia nowotworów złośliwych są zdecydowanie gorsze w porównaniu z krajami Europy Zachodniej. Niezbędne jest wdrożenie zaleceń

Kodeksu Walki z Rakiem, które odnoszą się głównie do profilaktyki określonych nowotworów. Istotne jego cele obejmują upowszechnianie wiedzy na temat czynników rakotwórczych oraz profilaktykę wtórną opierającą się na funkcjonowaniu badań przesiewowych, zwłaszcza w przypadku najczęstszych nowotworów złośliwych. Nie bez znaczenia są również wykorzystywanie w praktyce nowoczesnych metod leczenia, opieka nad chorym po przeprowadzonych zabiegach, najwyższy poziom edukacji personelu medycznego, a także rozwój i wdrażanie badań naukowych.

Analiza dostępnych danych wykazała, że na terenie Bielska-Białej w 2015 roku nowotwory piersi i gruczołu krokowego były najczęściej występującymi nowotworami złośliwymi. Zauważono również tendencję wzrostową częstości ich występowania.

Konflikt interesów

Autor nie zgłasza żadnych finansowych ani osobistych powiązań z innymi osobami lub organizacjami, które mogłyby negatywnie wpłynąć na treść publikacji oraz rościć sobie prawo do tej publikacji.

Piśmiennictwo

1. Tuchowska P, Worach-Kardas P, Marcinkowski JT: Najczęstsze nowotwory złośliwe w Polsce – główne czynniki ryzyka i możliwości optymalizacji działań profilaktycznych. *Probl Hig Epidemiol* 2013; 94: 166–171.
2. Baran M, Walewska E, Binko K et al.: Wiedza młodych mężczyzn o raku jądra. *Probl Pielęg* 2014; 22: 1–5.
3. Didkowska J, Wojciechowska U, Olasek P: Nowotwory złośliwe w Polsce w 2015 roku. Krajowy Rejestr Nowotworów, Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie, Ministerstwo Zdrowia, Warszawa 2017: 11–17.
4. Ferlay J, Steliarova-Foucher E, Lortet-Tieulent J et al.: Cancer incidence and mortality patterns in Europe: estimates for 40 countries in 2012. *Eur J Cancer* 2013; 49: 1374–1403.
5. Znaor A, van den Hurk C, Primic-Zakelj M et al.: Cancer incidence and mortality patterns in South Eastern Europe in the last decade: gaps persist compared with the rest of Europe. *Eur J Cancer* 2013; 49: 1683–1691.
6. Humphrey PA: Cancers of the male reproductive organs. In: Stewart BW, Wild CP (eds.): *World Cancer Report 2014*. International Agency for Research on Cancer, World Health Organization, Lyon, Genewa 2014: 453–464.
7. Steliarova-Foucher E, O'Callaghan M, Ferlay J et al.: The European Cancer Observatory. A new data resource. *Eur J Cancer* 2015; 51: 1131–1143.
8. Didkowska J, Wojciechowska U: Nowotwory piersi w Polsce i Europie – populacyjny punkt widzenia. *Nowotwory J Oncol* 2013; 63: 111–118.
9. Didkowska J, Wojciechowska U, Zatoński W: Nowotwory złośliwe w Polsce w 2011 roku. Krajowy Rejestr Nowotworów, Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie, Ministerstwo Zdrowia, Warszawa 2013: 13–41.
10. Karim-Kos HE, de Vries E, Soerjomataram I et al.: Recent trends of cancer in Europe: a combined approach of incidence, survival and mortality for 17 cancer sites since the 1990s. *Eur J Cancer* 2008; 44: 1345–1389.
11. Didkowska J, Wojciechowska U, Zatoński W: Prognozy zachorowalności i umieralności na nowotwory złośliwe w Polsce do 2025 roku. Krajowy Rejestr Nowotworów, Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie, Warszawa 2009.